

Nieuwsbrief ProDemos

Nummer 1 | 2017

p. 8–9 | In 2017–2019 vieren we dat we 100 jaar kiesrecht voor mannen en vrouwen hebben. ProDemos schreef een handreiking voor meer vrouwen in de lokale politiek.

100 jaar
kiesrecht

ProDemos

Huis voor democratie en rechtsstaat

Foto: Bart van Vliet

In dit nummer

p. 10 | Klokhuis &
ProDemos

Op 15 maart waren de Tweede Kamerverkiezingen. In deze nieuwsbrief kijken we terug op onze activiteiten in verkiezings-tijd. Ook kijken we naar de toekomst, met speciale aandacht voor 100 jaar kiesrecht, vrouwen in de politiek en de opening van de inschrijving voor onze educatieve programma's in het nieuwe schooljaar.

En verder...

p. 2 | Renovatie Binnenhof
p. 11 | Politiek Actief in Delft
p. 12 | Jongerenkamer.nl
p. 13 | Column **Liesbeth Tettero**
p. 14 | Vragenuurtje

Haagse binnenstad blijft leefbaar en aantrekkelijk tijdens **renovatie Binnenhof**



Tijdens de renovatie van het Binnenhof (2020–2025) moet de omgeving in de binnenstad van Den Haag leefbaar en aantrekkelijk blijven. Voor omwonenden en ondernemers, voor toeristen en andere bezoekers. In overleg met betrokkenen, waaronder ProDemos, zijn hiervoor plannen bedacht. Minister Plasterk en de Haagse wethouder Revis namen de voorstellen in ontvangst.

Voor ProDemos betekent de renovatie dat onze rondleidingen en educatieve programma's tijdens de renovatie langs het Binnenhof-inverbouwing gaan en langs het parlement in de tijdelijke huisvesting. Een van de voorstellen is dat er een loopbrug komt over het Binnenhof, om de verbouwing van boven te kunnen zien. Ook is het de bedoeling om delen van het complex te kunnen laten zien tijdens 'hard hat tours' – met bouwhelm.

www.rijksvastgoedbedrijf.nl/binnenhof

Website 100 jaar Kiesrecht



Foto: Fotograaf

In de jaren 2017–2019 is het honderd jaar geleden dat het algemeen kiesrecht is ingevoerd. Dat is bepaald niet zonder slag of stoot gegaan.

In 1917 werd het algemeen kiesrecht voor mannen ingevoerd, vrouwen kregen alleen passief kiesrecht (*gekozen kunnen worden*). Het actief kiesrecht, dus zelf kunnen stemmen, werd voor vrouwen pas in 1919 van kracht. Hoe verliep de uitbreiding van het kiesrecht? Wie hebben zich daarvoor ingezet? En wat heeft het ons gebracht? Daarover kunt u lezen in de tijdlijn op de website www.100jaarkiesrecht.nl. Op deze website verzamelt ProDemos ook alle activiteiten die door het hele land georganiseerd worden en inzoomen op de totstandkoming van het kiesrecht of het belang van kiesrecht in ons dagelijks leven. Organiseert u ook een activiteit rond 100 jaar Kiesrecht? Meld deze dan aan bij www.100jaarkiesrecht.nl en zet hem zo op de landelijke agenda.

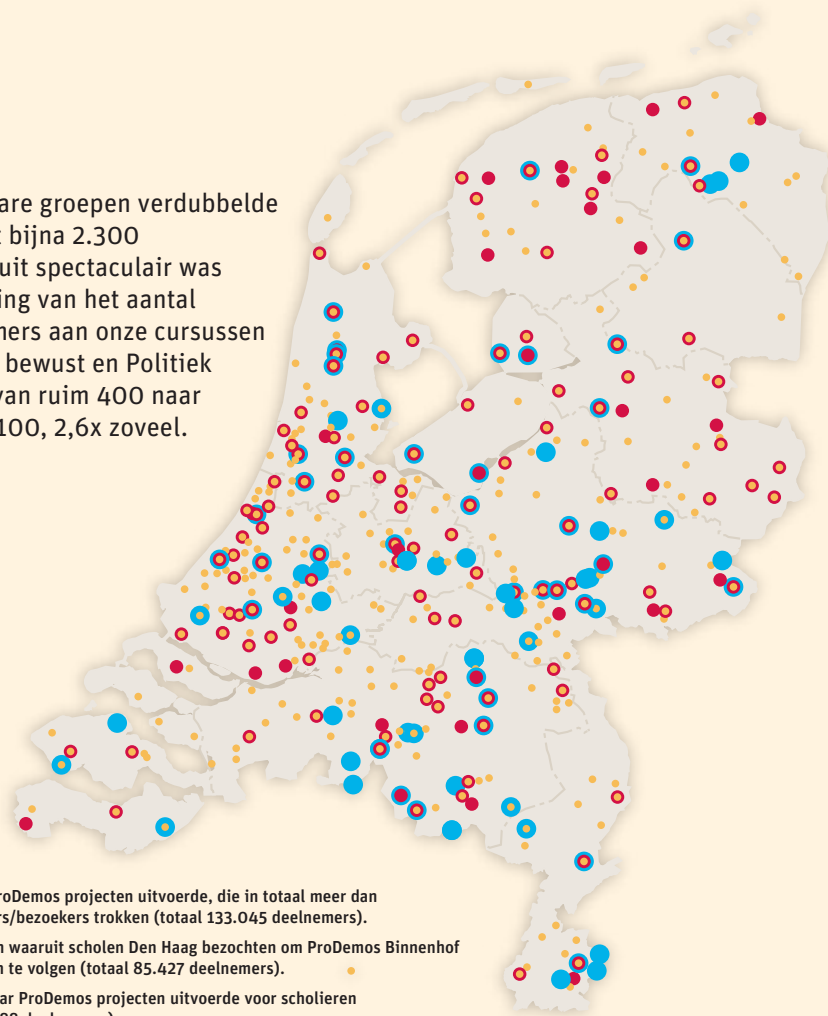
ProDemos in 2016

Ons jaarverslag over 2016 is net gepubliceerd (www.prodemos.nl/over-prodemos), een paar opvallende cijfers daaruit:

- Het aantal bezoekers en deelnemers dat we in direct contact wisten te bereiken met onze activiteiten, steeg van bijna 215.000 naar bijna 219.000
- Bijna 88.000 leerlingen ontvingen we voor het programma ProDemos Binnenhof voor scholen, 5% meer dan in 2015
- Daarbij steeg vooral het aantal leerlingen in het speciaal en praktijk-onderwijs sterk: 14%
- Met onze scholierenprogramma's op locatie in het land bereikten we ruim 35.000 leerlingen, bijna 4.000 meer dan het jaar daarvoor, een stijging van bijna 13%.
- Het aantal bezoekers van onze activiteiten in Den Haag (zoals debatten en lezingen) steeg flink met ruim 63% naar bijna 8.600
- Eveneens opvallend: het aantal deelnemers aan Haagse programma's uit moeilijker

bereikbare groepen verdubbelde ruim tot bijna 2.300

- En ronduit spectaculair was de stijging van het aantal deelnemers aan onze cursussen Politiek bewust en Politiek Actief: van ruim 400 naar bijna 1.100, 2,6x zoveel.



Plaatsen waar ProDemos projecten uitvoerde, die in totaal meer dan 1000 deelnemers/bezoekers trokken (totaal 133.045 deelnemers).

- Plaatsen van waaruit scholen Den Haag bezochten om ProDemos Binnenhof voor scholen te volgen (totaal 85.427 deelnemers).
- Plaatsen waar ProDemos projecten uitvoerde voor scholieren (totaal 34.988 deelnemers).
- Plaatsen waar ProDemos projecten voor een breed publiek uitvoerde (debatten en lezingen, evenementen, cursussen) (totaal 12.630 deelnemers).



ProDemos en de Tweede Kamerverkiezingen: wat hebben we bereikt?

Op 15 maart heeft iedereen mogen stemmen voor de Tweede Kamerverkiezingen. ProDemos heeft geprobeerd zo veel mogelijk mensen te informeren over deze verkiezingen. Op deze pagina's een impressie van de manieren waarop we dat hebben gedaan.

StemWijzer

6,8 miljoen x ingevuld

STEMWIJZER

Dat de StemWijzer de bekendste en populairste stemhulp van Nederland is, wisten we. Toch overtrof het aantal gebruikers onze verwachtingen: de StemWijzer werd maar liefst 6,8 miljoen keer ingevuld. In 2012 was dat nog 4,85 miljoen keer. Op de verkiezingsdag werd de StemWijzer nog 500.000 keer gedaan.

3FM/Funx Partijwijzer

216.436 x ingevuld

ANDERE STEMHULPEN

Naast de StemWijzer maakte ProDemos ook stemhulpen voor Libelle, de Libelle Kiescoach, en voor 3FM/FunX, de Partijwijzer.

Een andere tool van ProDemos is de StemmenTracker, waarmee gebruikers hun antwoorden kunnen vergelijken met het stemgedrag van de partijen tijdens de afgelopen Kamerperiode.

Scholieren- en Kinderverkiezingen

152.293 leerlingen

SCHOLIERENVERKIEZINGEN

In de week voor de verkiezingen werd er op vele scholen in Nederland alvast gestemd voor de Scholieren- en Kinderverkiezingen. Aan de vooravond van de verkiezingen maakte ProDemos de uitslagen bekend. Grote winnaar was GroenLinks, zowel bij de kinderen als de jongeren.



Stem jij ook

Om mensen met een licht verstandelijke beperking te betrekken bij de verkiezingen, werkte ProDemos samen met MEE NL in het project Stem jij ook. Hoogtepunt hiervan was de landelijke Kiezersdag die we organiseerden in de Tweede Kamer. Op deze dag leerden de bezoekers bijvoorbeeld hoe het stembiljet werkt en op welke partijen ze kunnen stemmen. Daarnaast organiseerde ProDemos workshops, was er een speciale krant voor deze doelgroep en waren er informatie en filmpjes te vinden op de website www.stemjijook.nu.

Foto's: Bart van Vliet

Verkiezingskranten

66.000 kranten

INFORMATIEBIJENKOMSTEN & VERKIEZINGSKRANTEN

Om de verkiezingen voor iedereen begrijpelijk te maken organiseerde ProDemos tientallen bijeenkomsten voor mensen met een afstand tot de politiek. Daarbij werd ook de verkiezingskrant in begrijpelijke taal uitgedeeld, die in samenwerking met Stichting Lezen & Schrijven werd ontwikkeld. In totaal werden er 66.000 van deze kranten verspreid, ook via bibliotheken.

Gastlessen op mbo's

900 gastlessen

GASTLESSEN EN VERKIEZINGSFESTIVALS OP MBO'S

ProDemos heeft de afgelopen periode extra veel gastlessen gegeven op mbo's, in totaal bijna 900. Op het Deltion College in Zwolle alleen al werden er 80 gastlessen gegeven, ter voorbereiding op het heuse verkiezingsfestival dat daar op 15 maart plaatsvond. Ook bij ROC Mondriaan in Den Haag organiseerden we zo'n festival. Leerlingen konden hier onder andere onze Sticker-StemWijzer doen, een offline versie van onze bekende StemWijzer.

Verkiezingen Doeboek en Verkiezingsmagazine

42.000 x besteld

MAGAZINES & DOEBOEK

Voor basisschoolleerlingen maakte ProDemos een Verkiezingen Doeboek. Met behulp van puzzels, weetjes, foto-strips en verhalen leren kinderen spelenderwijs over de Tweede Kamerverkiezingen. Voor het voortgezet onderwijs brachten we verkiezingsmagazines uit voor (v)mbo en voor havo/vwo. Hierin konden jongeren op een voor hen aansprekende manier meer informatie vinden over de verkiezingen.

Een nieuw seizoen

ProDemos Binnenhof voor Scholen

Heleen Wever werkt bij ProDemos als rondleider en coördinator Bezoekersdienst, waarbij ze het eerste aanspreekpunt is voor de begeleiders van de educatieve programma's in de dagelijkse gang van zaken. Ook helpt ze bij het maken van de planning van het nieuwe schooljaar.

Vanaf april kunnen scholen de educatieve programma's voor het volgende schooljaar boeken, maar al in februari komen de eerste telefoontjes. "Wanneer gaat de inschrijving voor het nieuwe schooljaar open? Ik wil niet achter het net vissen." Collega Heleen Wever vertelt wat er voorafgaat aan de openstelling van de inschrijvingen.



Wanneer begint de voorbereiding voor het nieuwe schooljaar?

De voorbereiding begint eigenlijk bij de start van het lopende schooljaar. Vanaf het moment dat er na de zomervakantie weer schoolklassen komen, evalueren we onze programma's. Onze afdeling Educatie, die verantwoordelijk is voor de inhoud van onze educatieve programma's, en het diensthoofd van de Bezoekersdienst kijken naar tientallen vragen als 'Wat willen we in de programma's?' en 'Worden onze leerdoelen gehaald?'

En dan?

Als die knopen zijn doorgehakt, mag ik aan de slag. Ik heb me dit jaar gebogen over de routes. We hebben per dag 27 schoolklassen op bezoek en die moeten allemaal een educatief programma met verschillende onderdelen volgen. Het is dus soms net een grote schuifpuzzel in en rond ons gebouw op de Hofweg en het Binnenhof. Wanneer kan welke groep door de beveiligingsscan van de Tweede Kamer? Welke zaal is vrij? Zijn er op elk moment voldoende tablets beschikbaar voor ons buitenonderdeel 'De Binnenhofcheck'? Al die variabelen

We doen ons best om voor onze groepen gesprekken met échte Tweede Kamerleden te regelen.

zorgen voor een puzzel van tientallen uren. Maar dan hebben we wel twee prachtige Excel sheets vol gekleurde balkjes die elk staan voor een ander onderdeel of ruimte in het programma.

Kunnen we nog spannende dingen verwachten?

Nieuw komend schooljaar is de 'Democratie Experience'. Zoals de naam al een beetje verklapt ervaren leerlingen

tijdens dit onderdeel hoe het is om onder druk beslissingen te nemen en hoe belangengroepen invloed uitoefenen op het politieke proces. Ook zijn de sprekers vernieuwd. We doen ons best om voor zoveel mogelijk van onze groepen gesprekken met échte Tweede Kamerleden te regelen, maar dat lukt niet altijd. In onze korte programma's kunnen we vanaf volgend schooljaar speciaal getrainde ambtenaren van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties inzetten. Veel van hen zijn werkzaam in het gevangeniswezen, wat een mooie link is naar het rechtsstaatsgedeelte van ons Huis voor democratie en rechtsstaat.

Wanneer kunnen we boeken?

Op dit moment wordt de laatste hand gelegd aan het invoeren in het systeem van al die routes. Vanaf 18 april kunnen scholen boeken voor schooljaar 2017-2018. De inschrijving gaat open om 00.00 uur op www.prodemos.nl. We weten dat onze vaste bezoekers klaar zitten, dus waarschijnlijk zien we de eerste reservering verschijnen om 00.01 uur!



Foto: Bart van Vliet

Geen ‘mooi verpakte bezuiniging’ meer

Eind 2016 daagde Arno Visser, president van de Algemene Rekenkamer, scholieren uit om een voorstel te doen voor een onderzoek door de Algemene Rekenkamer. De beste inzendingen mochten hun idee presenteren op de Grondwetdag, dit jaar op zaterdag 25 maart, in Den Haag. Centraal stond de vraag: ‘Krijgt de burger ook waar voor zijn geld?’

DE GRONDWETDAG SCHOLIEREN CHALLENGE

Uit de inzendingen zijn door de jury, onder leiding van Visser, acht teams gekozen voor de finale. De voorstellen die op Grondwetdag bepleit worden zijn uiteenlopend, van onderzoek naar een efficiëntere onderwijsinspectie tot het verhogen van de leeftijdsgrens voor alcoholgebruik en van het controleren van de feitelijke inkomsten van het Koninklijk Huis tot punctueler openbaar vervoer.

RETORISCH VUURWERK

Voor de voorstellen wordt heel wat retoriek in de strijd gegooid. Het Sophianum uit Gulpen pleit voor beter openbaar vervoer. Want “we zijn het spoor bijster geraakt”, “het geld is spoorloos verdwenen” en nu is het nodig

“het geld op te sporen,” stellen ze vast in een mooie drieslag.

Volgens de scholieren van de Emmaus-school uit Rotterdam is overmatig alcoholgebruik onder jongeren een groot probleem. Daar moet onderzoek naar komen. “En dan kunnen we dit over anderhalf jaar, als dit rapport uitkomt, vieren met een lekker borreltje.”

HET WINNENDE VOORSTEL

Advies van juryvoorzitter Arno Visser voor alle scholieren is om niet meteen te ‘jij-bakken’ en niet te veel te framen: “Het volume van de discussie is geen versterking van het argument.”

Het winnende team komt uiteindelijk van het Reggesteyn uit Nijverdal. Zij hebben een originele aanpak om hun voorstel te pitchen: het team verdeelt

zich in twee groepen: het ministerie en jongeren. Het ministerie bepleit het plan in hele formele beleidstaal, de jongeren vertellen het. Als het ministerie het voorstel rondom decentralisatie van de jeugdzorg toelicht met “meer aandacht voor efficiëntie”, rollen de jongeren met hun ogen. “Dat betekent gewoon minder geld uitgeven dus,” is hun reactie. “Al met al een mooi verpakte bezuiniging.”

Met hun presentatie en de verdediging tegen de kritische vagen van de andere scholierenteams wint het team uit Nijverdal zowel de juryprijs als de publieksprijs. De jury benadrukt dat het echt een ‘teamprestatie’ was. De doorslag gaf de maatschappelijke relevantie van het thema. De prijs werd overhandigd door demissionair minister Ronald Plasterk.



Meer vrouwen in de politiek

Foto's: Bart van Vliet

De Tweede Kamerverkiezingen zijn achter de rug, de gemeenteraadsverkiezingen van 2018 staan voor de deur. Vóór de verkiezingen waren er nog 58 vrouwelijke volksvertegenwoordigers, nu zijn het nog maar 54. Dat is nog maar 36%. Aan de kiezers ligt het niet: die hebben met voorkeurstemmen drie lager geplaatste vrouwen de Kamer in gestemd! Kiezers vragen dus om meer vrouwen. De balans kan echter alleen verbeteren wanneer voldoende vrouwen hoog op de kieslijsten staan.

In de gemeenteraad is de situatie nog slechter. Sinds de invoering van het vrouwenkiesrecht 100 jaar geleden is het percentage vrouwen in niet hoger gekomen dan de huidige 28%. Tussen 2017 en 2019 herdenken we dat 100 jaar geleden, na veel strijd, het algemeen kiesrecht voor mannen en vrouwen is ingevoerd. Honderd jaar na dato is het wel tijd voor een forse stijging van het aantal vrouwen in de raad! Met concrete, simpele acties kun je heel wat bereiken. Een goed voorbeeld is de oproep om op een lager geplaatste vrouw te stemmen, o.a. door www.stemopeenvrouw.com.

Dat heeft bij de Tweede Kamerverkiezingen goed gewerkt. Maar nog belangrijker is het dat er voldoende vrouwen op verkiesbare plaatsen op de kandidatenlijsten staan.

HANDREIKING VROUWEN IN DE GEMEENTERAAD

De eerste kans om iets aan de vertegenwoordiging van vrouwen te doen, is over een jaar bij de gemeenteraadsverkiezingen. Voor lokale partij(afdeling)en is het vaak moeilijk om geschikte kandidaten te vinden. Daarom organiseert ProDemos in veel gemeenten cursussen

voor mensen die overwegen om de gemeentepolitiek in te gaan. Sinds vorig jaar hebben we in meer dan 75 gemeenten een cursus Politiek Actief verzorgd. In 2016 hebben we meer dan 800 mensen bereikt. Ook dit jaar verzorgen we in meer dan 75 gemeenten een cursus Politiek Actief. Hopelijk is hiermee de pool aan geïnteresseerde vrouwen inmiddels ook wat groter.

Samen met Atria, kennisinstituut voor emancipatie en vrouwengeschiedenis, heeft ProDemos een handreiking met 'Tips & Tricks voor de zoektocht naar vrouwelijk talent' voor lokale partij(afdeling)en uitgegeven. ProDemos en Atria doen een oproep aan de partijen: vind meer vrouwelijk talent en plaats hen hoog op de kieslijsten. De handreiking kan de kandidatencommissies daarbij helpen. De landelijke partijbesturen zijn gevraagd om deze handreiking naar hun plaatselijke afdelingen te sturen. De handreiking is te vinden op:

www.prodemos.nl/meervrouwen.

Een van de tips uit de handreiking is om vaker buiten de partij te zoeken naar vrouwen. Daarbij is een persoonlijke benadering cruciaal. Verder gaan de tips over de informatie die vrouwen nodig hebben om een besluit te kunnen nemen en op het bespreekbaar maken van knelpunten. Ook wordt aandacht gevraagd voor vrouwen op opvolgingsplaatsen, zodat zij de plaats in kunnen nemen bij vertrek van een raadslid.

CURSUS PUBLIEK LEIDERSCHAP VOOR VROUWEN

In aanloop naar Internationale Vrouwendag op 8 maart organiseerde ProDemos voor het 2e jaar de cursus Publiek leiderschap voor vrouwen. In drie workshops worden vrouwen 'in stelling' gebracht voor een politiek actieve rol. In de workshop Onderhandelen en gesprekstechnieken leerden vrouwen o.l.v. Ilona

Eichhorn strategisch omgaan met de ongeschreven spelregels van onderhandelen. Jezelf presenteren op een manier die bij je past werd geoefend in de workshop Sprankelend presenteren, gegeven door Marga Miltenburg. In de workshop Lobbyen gingen de deelnemers met Charlotte van Wezel in op hoe je besluitvorming op een informele manier kunt beïnvloeden.

De cursisten zeggen concrete vaardigheden te hebben geleerd in onderhandelen, netwerken en presenteren, die ze kunnen inzetten in hun (politieke) carrière. De belangstelling voor de cursus was weer groot. We voorzien hiermee in een duidelijke behoefte van vrouwen met belangstelling voor het politieke vak. ProDemos hoopt de cursus daarom vaker aan te kunnen bieden.

100 jaar na invoering van het algemeen kiesrecht is het tijd voor een forse stijging van het aantal vrouwen in de raad.





Het Klokhuis over democratie

Eind 2016 heeft ProDemos de makers van Het Klokhuis geholpen met een aflevering over democratie. We hebben meegelezen met het script om te zorgen dat de inhoud klopte en suggesties gedaan om politiek uit te leggen aan kinderen. In december was een volledige filmploeg twee dagen bij ons te gast om opnamen te maken in politiek Den Haag. Het stemhokje en de stembus die we gebruiken in onze educatieve programma's maken daarom hun opwachting in de uitzending, evenals de houten uitsnede van koning Willem-Alexander waarmee scholieren in de pauze hun eigen bordesfoto kunnen maken. Het resultaat mag er zijn en is leuk en leerzaam voor jong en oud. De aflevering werd uitgezonden op 15 maart, verkiezingsdag, en is online te bekijken via www.hetklokhuis.nl/algemeen/Verkiezingen



Politiek Actief in Delft

ProDemos organiseert voor een groot aantal gemeenten de cursus Politiek Actief. Deze cursus combineert de theorie over het politieke stelsel met lessen uit de praktijk. Politiek Actief is bedoeld voor iedereen met interesse in de lokale politiek en voor mensen die zélf politiek actief willen worden.



Het aantal geïnteresseerden voor de cursus in Delft was spectaculair: maar liefst 120 Delftenaren meldden zich aan. Na loting is ProDemos met twee groepen van 25 personen aan de slag gegaan.

Sheila Turabaz en Marcel Koelewijn zijn twee enthousiaste deelnemers aan deze cursus en beiden zijn vast van plan om het geleerde ook echt in de praktijk te gaan brengen. Na afloop van de cursus bespreken ze hun ervaringen.

Waarom doe je mee aan deze cursus?

Sheila: Politiek heeft mij altijd wel geïnteresseerd. Ik kwam er op jonge leeftijd mee in aanraking: in 2006 heb ik deelgenomen aan het Nationaal Jeugddebat. Maar ik heb nooit de stap durven te zetten om er daadwerkelijk iets mee te doen. Mijn moeder vertelde mij op een gegeven moment dat de gemeente een campagne was gestart om Delftenaren te enthousiasmeren om politiek actief te worden. Zij spoorde me aan om mijzelf aan te melden.

Marcel: Als geboren en getogen Delftenaar was ik

altijd al geïnteresseerd in de lokale politiek. De cursus biedt een goede basis om in Delft politiek actief te worden.

Wat vind je nuttig aan de cursus?

Sheila: De bijeenkomsten zijn verrijkend, omdat je er in een korte tijd veel waardevolle kennis opdoet. Het is een combinatie van theorie en praktijkvoorbeelden, het ontwikkelen van mijn debatvaardigheden en de mogelijkheid om in gesprek te gaan met raadsleden. De cursus verschaft mij een helder inzicht in het belang en de mogelijkheden van de gemeentepolitiek.

Marcel: De cursus leert je alles over het lokale bestuur, de rol van de gemeenteraad en het effect dat het heeft op de stad en haar inwoners.

Wil je zelf ook echt gemeenteraadslid worden?

Sheila: Ik begin steeds enthousiaster te worden over het werk als raadslid. Ook heb ik nu meer duidelijkheid waar ik mij in het politiek spectrum het meest thuis voel en de thema's waar ik mij in het bijzonder voor wil inzetten. Het is een mooi idee dat het werk als raadslid zo betekenisvol kan zijn en dat ik echt een bijdrage kan leveren aan een beter Delft.

Marcel: Jazeker. De lokale politiek staat het dichtst bij de inwoners, hierdoor heeft de besluitvorming in de meeste gevallen direct invloed op het dagelijks leven van mensen. Het behartigen van de belangen van de Delftenaren is mijn motivatie om raadslid te willen worden.



Sheila:

Ik begin steeds enthousiaster te worden over het werk als raadslid.



Jongerenkamer.nl

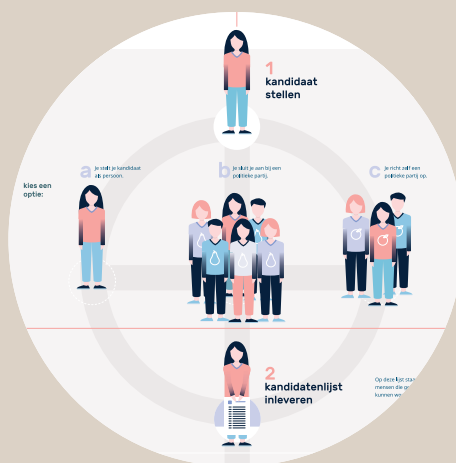
Foto: Bart van Vliet

De nieuwe Tweede Kamer is gekozen en de formatie is in volle gang. Hoe kan een docent dit ingewikkelde proces het beste uitleggen aan jongeren? Door ze het zelf te laten doen! ProDemos heeft in samenwerking met de Tweede Kamer speciaal hiervoor het Formatiespel ontwikkeld.

Docenten in het voortgezet onderwijs en het mbo kunnen het Formatiespel gebruiken om het formatieproces uit te leggen. Hoe werkt de formatie? Hoe onderhandel je het beste? Ga je samenwerken en sluit je compromissen, of juist niet? Door dit spel ervaren leerlingen zelf hoe het formatieproces verloopt. Daarnaast kunnen leerlingen op deze website een infographic vinden over de formatie.

Op www.jongerenkamer.nl zijn alle onderdelen van het lespakket te vinden.

6 korte instructie filmpjes begeleiden de leerlingen door de opdrachten heen. Ze kunnen kiezen uit 47 standpunten die ze zelf online kunnen schuiven, maar ze mogen ook zelf standpunten verzinnen.



Vervolgens gaan ze over deze standpunten onderhandelen met de tegenpartij. Wat lever je in? En waar houd je aan vast? Aan de hand van een scoreformulier wordt vastgesteld welke partij het beste uit de onderhandelingen is gekomen.

Alle onderdelen zijn gratis te downloaden en direct in de klas te gebruiken.

Ga je samenwerken en sluit je compromissen, of juist niet?

Column

De verkiezingen van 2017: manmanman...

Liesbeth Tettero is trainer en coach in het openbaar bestuur, met als speciaal stokpaardje het begeleiden van ambitieuze vrouwen. Vind meer van haar op www.tettero.com en www.topvrouwen-naardetop.nl

Het was een opvallend plaatje: de voorzitter van de Tweede Kamer op de foto samen met de informateur. Wat er opvallend aan was? Twee vrouwen in charge! Het kan dus wél, vrouwen in een prominente positie. Valt het dan ook allemaal wel mee met de positie van vrouwen in de politiek? Helaas, er is nog lang geen sprake van een representatieve vertegenwoordiging. Laten we daar in 2017, het jaar waarin het (passief) vrouwenkiesrecht 100 jaar bestaat, eens serieus werk van maken.



MET OF ZONDER STROPDAS

Krantenpagina's en televisieschermen werden in verkiezingstijd gedomineerd door de mannen. Alleen Marianne Thieme mocht één keer meedebatteren met de lijsttrekkers. Bij het jeugdjournaaldebat hadden de kinderen de keuze tussen mannen met en mannen zonder stropdas. Een treurig gebrek aan rolmodellen: bij hoeveel meisjes zou een kiem gelegd zijn voor een politieke carrière?

PROMINENT OP TWEE?

De debatten met de nummers twee van de lijsten bleken een vrouwelijke aangelegenheid. Best prominent toch, de tweede plek? Helaas blijkt dat bij het onderhandelen alleen Kathalijne Buitenweg, de nummer twee van GroenLinks, mee mag doen. Jeanine Hennis, Mona Keijzer en Stientje van Veldhoven, de nummers 2 van VVD, CDA en D66 zijn gepasseerd door een man. Zo prominent waren ze kennelijk ook weer niet.

Het is aan politieke partijen om actiever vrouwelijk talent te scouten en op te leiden.

KANSEN IN KABINET EN KAMER

De Tweede Kamer telt minder vrouwen dan in de vorige periode. Campagnes om meer vrouwen gekozen te krijgen, hebben er in ieder geval aan bijgedragen dat drie vrouwen met voorkeurstemmen gekozen zijn. Anders was de oogst nog magerder geweest. En nu

maar duimen voor een net aantal vrouwen in het kabinet. Minstens de helft, dat zou wel mooi zijn tijdens het eeuwfeest van het vrouwenkiesrecht. Ook is het afwachten wie de politiek leiders worden als er huidige fractievoorzitters doorschuiven naar het kabinet. Tot nu toe zijn vrouwen op nummer twee stevast gepasseerd voor deze functie...

WAAROM NIET?

Laten we nu de basis leggen om bij de komende verkiezingen meer vrouwen op de lijsten te krijgen. Bij de gemeenteraadsverkiezingen van volgend jaar, voor de provincies, de Eerste Kamer, waterschappen en Europa in 2019. Het is aan politieke partijen om actiever vrouwelijk talent te scouten en op te leiden. En natuurlijk ook aan vrouwen zelf om te overwegen: politiek actief worden, waarom niet? Wat die mannen kunnen, kan ik ook!



Vragenuurtje

Beste meneer de informatiespecialist,

Hoe zit dat nou, er zitten ministers in het kabinet en die zitten nu ook in de Tweede Kamer?

Groetjes, Ineke S.

Informatiespecialist Walter Jansen van ProDemos geeft antwoord op uw vragen op het gebied van politiek, democratie, rechtsstaat en de Europese Unie.

Deze keer over de **demissionaire status van het kabinet**.

Beste Ineke,

Het klopt wat je schrijft: zo lang het huidige kabinet demissionair is, zijn er acht ministers en staatssecretarissen die ook in de Tweede Kamer zijn gekozen en geïnstalleerd.

De dag voor de verkiezingen heeft het hele kabinet zijn ontslag aangeboden aan de Koning(in). Die houdt dat 'in beraad' tot het nieuwe kabinet is geformeerd en beëdigd. Het oude kabinet wordt dan demissionair genoemd, net zoals de ministers en staatssecretarissen. Demissionair premier Mark Rutte, de demissionaire ministers Lodewijk Asscher, Jeroen Dijsselbloem, Jeanine Hennis, Lilianne Ploumen en de demissionaire staatssecretarissen Sander Dekker, Klaas Dijkhoff en Sharon Dijksma zijn nu tegelijkertijd ook Kamerlid. Dat kan in dit geval ook volgens het staatsrecht.

Wat niet in het staatsrecht staat is de gewoonte dat een demissionair kabinet geen besluiten neemt waarover een groot deel van de Tweede Kamer (of de Eerste Kamer) van mening verschilt. Het is aan het parlement zelf om dat soort onderwerpen controversieel of omstreden te verklaren. Dan gaat het kabinet daar ook geen beslissingen over nemen.

Dat voorkomt ook dat de bovengenoemde Kamerleden zichzelf als demissionair bewindspersoon moeten controleren en bij een debat heen en weer moeten rennen tussen vak K (waar de bewindslieden zitten) en de interruptiemicrofoons voor Kamerleden daarvoor.

Maar als er bijvoorbeeld een grote ramp of crisis uitbreekt en het kabinet moet daadkrachtig optreden, dan zal dat natuurlijk ook gebeuren. In 1977 had het demissionaire kabinet-Den Uyl bijvoorbeeld te maken met de treinkaping bij De Punt. Na zo'n noodsituatie kan de Kamer het kabinet dan zoals gebruikelijk ter verantwoording roepen.

En mocht er voor de zomer nog geen nieuwe regering zijn, dan maakt het demissionaire kabinet voor Prinsjesdag gewoon een begroting voor 2018. Maar die zal 'beleidsarm' zijn en voornamelijk al eerder aangekondigde maatregelen bevatten. Dat gebeurde bijvoorbeeld met de Miljoenennota 2011 toen het kabinet Balkenende-IV demissionair was.

Met vriendelijke groet,
Walter Jansen

Zelf een vraag stellen?

Mail naar info@prodemos.nl, stuur een tweet naar @ProDemos, bel (070) 7570 270 of kom langs bij onze balie in het Bezoekerscentrum, Hofweg 1 in Den Haag (openingstijden: maandag t/m zaterdag, 9.30-17 uur).



Collegereeks

Democratie zonder rechtsstaat: hoe gevaarlijk is dat?

In mei en juni organiseert ProDemos vier colleges over de spanning tussen de democratie en de rechtsstaat. Door onvrede over de politiek en de internationalisering, ontstaat er een roep om 'meer macht aan het volk' en groter nationalisme.

Maar wat een meerderheid wil is niet altijd goed voor iedereen en kan zelfs rechten van mensen aantasten. Daarom is bescherming vastgelegd, ook voor minderheden die als lastig gezien worden. De principes van de rechtstaat zijn wezenlijk onderdeel van de democratie.

Uit een analyse van de laatste verkiezingsprogramma's bleek dat een meerderheid van de politieke partijen 'spierbalmaatregelen' voorstelde, die op gespannen voet zouden staan met de rechtsstaat of indruisen tegen in de grondwet vastgelegde vrijheden. Dikwijls spelen deze maatregelen in op zorgen over immigratie en angst voor

terrorisme en jihadisme. Hoe verhoudt dit zich tot de bescherming van vrijheden van burgers?

Vergelijkbare ontwikkelingen in andere landen, zowel binnen (Hongarije, Polen) als buiten Europa (Turkije, Rusland) baren zorgen. Bescherming van minderheden en grondrechten worden verlaten. Democratisch gekozen leiders proberen het recht en de recht-

Bevrijdingsfestivals

Op Bevrijdingsdag staat ProDemos weer op alle Bevrijdingsfestivals van Nederland, dit keer met onze spiksplinternieuwe Sticker-PartijenWijzer. Kom op 5 mei langs en ontdek, los van verkiezingsbeloften, welke partij op inhoud het beste bij je past.



spraak naar hun hand te zetten. Daarmee worden pijlers van een democratie, zoals scheiding der machten en onafhankelijke rechtspraak, aangetast. Lopen westerse democratieën een risico dat de rechtsstaat wordt verdrongen door de 'wil van het volk'?

Meer informatie over data en sprekers via www.prodemos.nl/democratie-zonderrechtsstaat

Lopen westerse democratieën ook het risico dat de rechtsstaat wordt verdrongen door de 'wil van het volk'?

AGENDA

Kijk voor de actuele agenda op www.prodemos.nl/agenda

MEI

- vr 5 **Vrijheidscollege** over vrijheid van gebrek door Boris van der Ham
- di 9 **Politiek Café** 'Dag van Europa'
- do 18 **Film & Debat** 'I'm not your negro' over racisme en burgerrechten.
- ma 29 **Collegereeks Democratie zonder rechtsstaat**: hoe gevaarlijk is dat?

JUNI

- di 6 **Collegereeks Democratie zonder rechtsstaat**: hoe gevaarlijk is dat?
- wo 7 **Actualiteitendebat** Nieuwspoor
- ma 12 **Collegereeks Democratie zonder rechtsstaat**: hoe gevaarlijk is dat?
- di 13 **Politiek Café** over veiligheid versus privacy
- di 20 **Collegereeks Democratie zonder rechtsstaat**: hoe gevaarlijk is dat?
- do 22 **Film & Debat**

JULI

- di 18 **Zomerraad**
- wo 19 **Zomerraad**
- do 20 **Zomerraad**

SEPTEMBER

- vr 8 **Nacht van de Dictatuur**
- za 9 **Dag van de Democratie**



Politiek Café

Elke tweede dinsdag van de maand organiseert ProDemos het Politiek Café. In een informele setting gaan we in gesprek met sprekers uit de politiek, wetenschap en journalistiek over actuele onderwerpen. De afgelopen maanden spraken we o.a. met Sylvana Simons over discriminatie en uitsluiting, behandelden we de relatie tussen pers en politiek in verkiezingscampagnes met Marc Chavannes (De Correspondent) en VVD-spindoctor Henri Kruithof en gaven oud-informateurs Henk Kamp en Uri Rosenthal ons inzicht in hoe formieren precies werkt. De komende maanden bespreken we de Europese droom met o.a. Europarlementariër Bas Eickhout en kijken we naar de frictie tussen burgerrechten en terrorismebestrijding. Meer weten? Kijk op www.prodemos.nl/politiekcafé voor verslagen en agenda.



ZomerRaad bij ProDemos: 18, 19 en 20 juli 2017

Tijdens deze driedaagse cursus kunnen raadsleden, commissieleden, fractiemedewerkers en medewerkers van de griffie deelnemen aan verschillende workshops en trainingen uit het programma van **De Ervaring Leert**, waarin ervaren raadsleden hun kennis overdragen. Gemeenten kunnen workshops van De Ervaring Leert boeken voor hun eigen raadsleden, maar tijdens de jaarlijkse ZomerRaad zijn raadsleden uit heel Nederland welkom bij ProDemos in Den Haag.

De ZomerRaad bestaat uit kennisworkshops, zoals de gemeentefinanciën, gemeenterecht, integriteit én vaardigheidstrainingen zoals debatteren, omgaan met de media en overtuigend spreken. Daarnaast verzorgen verschillende deskundigen masterclasses over actuele thema's die van belang zijn voor gemeenteraadsleden.

Kandidaat-raadsleden

In aanloop naar de gemeenteraadsverkiezingen in 2018 is de ZomerRaad dit jaar ook toegankelijk voor kandidaat-raadsleden.

Kijk voor meer informatie op prodemos.nl/zomerraad.

Colofon

Deze nieuwsbrief is een uitgave van ProDemos en verschijnt 5x per jaar. Abonneer u gratis op www.prodemos.nl/nieuwsbrief

ProDemos

Huis voor democratie en rechtsstaat

ProDemos
Hofweg 1H
2511 AA Den Haag

(070) 757 02 00
info@prodemos.nl
www.prodemos.nl



Redactie

Afd. Communicatie
Basisontwerp
Studio Duel

Lay-out

Puntspatie [bno]

Druk

Bendion Mailsupport BV